

1 לתובע ממון בכפירתם. הגמרא מבררת האם עדים שכפרו בעדות
 2 המחייבת קנס חייבים בשבועת העדות, והאם אפשר להוכיח דין זה
 3 ממשנתינו: **אִיפְעִיא לְהוּ, מְשַׁבְּעַ עֲדֵי קָנָס** – מי שהשביע עדים
 4 שיעידו לו עדות שעל ידה יתחייב בעל דינו קנס, וכפרו אותם העדים
 5 ואמרו שאינם יודעים לו עדות, מהו – האם יהיו חייבים בשבועת
 6 העדות או לא.
 7 הגמרא מבארת את צדדי הספק: **אֵלִיבָא** – לפי שיטתו דרבי אלעזר
 8 דרבי ו-בן רבי שמעון, **לֹא תִיבְעֵי לָךְ** – אין לך להסתפק בעדי קנס,
 9 שלשיטתו ודאי שהם חייבים בשבועת העדות. משום דאמר רבי
 10 אלעזר ברבי שמעון בברייתא במסכת בבא קמא (עה), אף שאין אדם
 11 מתחייב קנס על פי הודאתו, אבל אם יש עדים על מעשהו, אף לאחר
 12 שהודה בבית דין **בְּזֵמַן הָעֵדִים** לבית דין ויעידו עליו, ויחייבוהו את
 13 הקנס. ואם כן לדברי רבי אלעזר אם העדים היו מעידים, היו מחייבים
 14 אותו בקנס בין אם לא הודה בו ובין הודה, ונמצא שהעדים הפסידו
 15 את התובע בכך שכפרו בממון גמור. אלא **כִּי תִיבְעֵי לָךְ, אֵלִיבָא**
 16 דרבינן החולקים שם בברייתא על רבי אלעזר ברבי שמעון, דאמר
 17 מודה בקנס ואחר כך **בָּאוּ עֵדִים** לבית דין להעיד עליו שעשה את
 18 המעשה, פטור מלשלם את הקנס. ולדבריהם יש להסתפק במשביע
 19 עדי קנס קודם שהודה הבעל דין וכפרו, האם יהיו חייבים, משום שכל
 20 זמן שלא הודה, העדים היו מחייבים אותו ממון והפסידו את התובע
 21 בכפירתם, או שמא יהיו פטורים, כיון שאין כפירתם על עדות ממון
 22 גמורה, שהרי יכול הנתבע להודות ולפטור.
 23 הגמרא מבררת את דעת רבנן, כדי לברר מהו הספק. שואלת הגמרא:
 24 **וְרַבְּנָן דְּהָתָם** – רבנן שם בברייתא הסוברים מודה בקנס ואחר כך באו
 25 עדים פטור, **כְּמֵאן סְבִירָא לְהוּ** – כדעת מי הם סוברים, במחלוקת רבי
 26 אלעזר ברבי שמעון ורבנן שהובאה לעיל (כג), בדין משביע עד אחד
 27 וכפר, האם חייב בשבועת העדות. **אֵלִיבָא** – אם נאמר שהם סוברים
 28 דרבי אלעזר דרבי שמעון דהתא – שבאן, לגבי שבועת העדות, **הָא**
 29 **קָאָמַר** – הרי הוא אמר שהמשביע עד אחד חייב, משום שדבר הגורם
 30 ל**מְמוֹן כְּמֵמוֹן דְּמִי** – דבר שאין הוא עצמו ממון אלא גורם לחיוב
 31 ממון אחר חשוב כממון עצמו, ולמעט זה ראוי לחייב אף את עדי
 32 הקנס שכפרו, שהרי אין עדות על שטעם פחותה מעדות הגורמת
 33 לחיוב ממון, שהרי אם הבעל דין לא מודה מתחייב ממון על פי
 34 העדים, ואם כן לשיטת רבי אלעזר בשבועת העדות, אין להסתפק
 35 בדבר, וודאי שעדי קנס שכפרו חייבים בשבועת העדות. **אֵלָא** ודאי
 36 שמה שהסתפקו בני הישיבה אם עדי קנס חייבים, כוונתם היתה אם
 37 נאמר שרבנן הסוברים מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור, סוברים
 38 דרבינן דהתא, דאמר משביע עד אחד פטור משום דדבר הגורם
 39 ל**מְמוֹן לָאוּ כְּמֵמוֹן דְּמִי**, בזה יש להסתפק מאי – מה דין עדי קנס
 40 שכפרו קודם שהודה הבעל דין. האם נאמר בדין דאילו הנתבע היה
 41 מודה ליה מפיטור מן הקנס, אם כן אותו עד שכפר **לָאוּ מְמוֹנָא קָא**
 42 **כְּפַר** ליה – לא כפר בעדות ממון, ולכן יהיה פטור. או דלמא – או
 43 שמא נאמר, ה**שְׁתָּא מִיָּהּ לֹא אָוְרִי** – עתה, בשעה שכפרו העדים,
 44 עדיין לא הודה הנתבע שחייב ולא נפטר עדיין מהקנס, ואם היו
 45 מעידים עכשיו היו מחייבים אותו, וכיון שכן בשעה שכפרו הרי
 46 הפסידו לתובע ממון גמור.
 47 הגמרא מביאה ראייה ממשנתנו לפשוט את הספק במשביע עדי קנס:
 48 **הָא שְׂבִיעַ**, אמר לעדים, **מְשַׁבְּעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם אִם לֹא תְּבֹאוּ וְתַעֲדוּנִי**
 49 **שְׂשִׁי לִי בְּיַד פְּלוּנִי נֹק וְחֲצִי נֹק** – או דמי היוק שהיוקני
 50 העדות. ו**הָא** – והרי תשלום חצי נוק, **קָנָסָא הוּא**, – שהרי לכאורה
 51 עוסקת המשנה בשור תם שנגח שור אחר, שבעליו חייב לשלם
 52 מחצית דמי הנוק, ואמרו בגמרא חצי נוק קנס הוא שקנסה התורה את
 53 בעל השור כדי שישמור את שורו. וממה שנאמר במשנתנו שעדי
 54 חצי נוק שכפרו חייבים, הרי שעדי קנס שכפרו חייבים בשבועת
 55 העדות.
 56 דוחה הגמרא: אין להוכיח מדין המשנה בעדי חצי נוק, משום
 57 שמשנתנו **כְּמֵאן דְּאָמַר** – כדעת רב פפא הסובר ש**פְּלָגָא נִיקָא**
 58 **מְמוֹנָא** – תשלום חצי נוק ממון הוא. ואם כן אין ראייה מעדי חצי נוק

1 **וְהָא קָיָימָא שְׁנִיָּה** – והרי הכת השניה עדיין קיימת ותוכל להעיד
 2 עבורו, ומה הפסידוהו.
 3 מתרצת הגמרא: **אָמַר רַבִּינָא, הָכָא כְּמֵאֵי עֶסְקִינָן** – כאן, במשנתנו,
 4 במה המדובר, **בְּגוֹן שְׁהִיתָה הַכַּת הַשְּׁנִיָּה בְּשַׁעַת כְּפִירַת הַכַּת**
 5 **הַרְאֵשׁוּנָה, קְרוּבִין בְּנִשְׁתִּיתָן** – אנשי הכת השניה היו קרובים האחד
 6 לשני דרך נשותיהם שהיו אחיות, והיו פסולים להעיד זה עם זה,
 7 ונמצא שבשעת כפירת הכת הראשונה אין עדים נוספים שיכולים
 8 להעיד בעדות זו, והראשונים שכפרו הפסידוהו ממון באותה שעה.
 9 ואחר כפירת הראשונה, מתו נשותיהם של הכת השניה, ובטלה
 10 קרבתם והם ראויים להעיד זה עם זה, וכיון שכן שכפרו, הפסידו לתובע
 11 ממון וגם הם חייבים. ואם תקשה אם כן מדוע הוצרכה משנתנו
 12 לכתוב שהכת הראשונה חייבת, והרי פשוט הוא, שהרי אין כאן כת
 13 שניה בשעה שכפרו, לכך ממשיך רבינא בתירוצו, **וְנִשְׁתִּיתָן** של הכת
 14 השניה שהן אחיות, היו **נִזְכָּרוֹת** ועומדות למות. מהו דרבינא – שמא
 15 תאמר, כיון שרוב גִּזְסָסִים סוּפֵם לְמִיתָה, ויכולו אנשי הכת הראשונה
 16 לפטור עצמם ולטעון שאינם מפסידים את התובע כלום, לפי שנסות
 17 הכת השניה הגוססות כאילו כבר מתו, והכת השניה יכולה להעיד
 18 עבורו. **קָא מְשַׁמַּע לָן (הַשְׁתָּא מִיָּהּ לֹא שְׂבִיב)** שכל זמן שלא מתו
 19 נשי הכת השניה הרי הן כחי לכל דבר, ובעליהן פסולים לעדות, ולכך
 20 הכת הראשונה חייבת.

משנה

21 משנתנו מבארת את דיני שבועת העדות כשכולל בשבועתו כמה
 22 תביעות או מינים שונים, וכן מבארת על אלו תביעות מתחייבים
 23 העדים בשבועת העדות.
 24 המשנה מבארת את דין השבועה כשהיתה כפירתם על מין אחד
 25 ותביעות שונות: אמר אדם לשנים, **מְשַׁבְּעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם, אִם לֹא**
 26 **תְּבֹאוּ** לבית דין ותעידוני – ותעידו עבורי, **שְׂשִׁי לִי בְּיַד פְּלוּנִי** חִיטִּים,
 27 חלק מהם הם אצלו ב**פְּקֻדוֹן** שהפקדתי אצלו ואינו משיב לי, ו**חֶלְקִם**
 28 **בְּתַשְׁמֻת יָד** – בהלוואה שהלויתי לו, ו**חֶלְקִם בְּגוֹל** – שגולם ממני,
 29 ו**חֶלְקִם בְּאִבְיָה** – שמצאם לאחר שאבדו ממני ואינו משיב לי. ואמרו
 30 לו העדים, **שְׁבִיעָה שְׂבִיאָא אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוֹת** על אף אחת
 31 מהתביעות האלו, ונמצאו כפרנים, **אֵין תִּיבְעִין אֵלָא אַחַת** – קרבן
 32 אחד של שבועת העדות. אבל אם פרטו בשבועתם ואמרו לו, **שְׁבִיעָה**
 33 **שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין שְׂשִׁי לָךְ בְּיַד פְּלוּנִי, פְּקֻדוֹן וְתַשְׁמֻת יָד וְגוֹל**
 34 **וְאִבְיָה**, כיון שפרטו כל תביעותיו, אף שהם ממין אחד, **תִּיבְעִין קֶרְבָן**
 35 **עַל כָּל אַחַת וְאַחַת**.
 36 המשנה מבארת את דין השבועה כשהיתה הכפירה על מינים שונים
 37 ותביעה אחת: אמר לעדים, **מְשַׁבְּעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם, אִם לֹא תְּבֹאוּ** לבית
 38 דין ותעידו עבורי, **שְׂשִׁי לִי בְּיַד פְּלוּנִי פְּקֻדוֹן** שהפקדתי אצלו, של
 39 **חֶמֶן וְשַׁעֲרִין וְכוּסְמִין**. ואמרו לו, **שְׁבִיעָה שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ**
 40 **עֵדוֹת, אֵין תִּיבְעִין אֵלָא אַחַת**. אבל אם פרטו ואמרו, **שְׁבִיעָה שְׂאִין**
 41 **אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוֹת שְׂשִׁי לָךְ בְּיַד פְּלוּנִי חֶמֶן וְשַׁעֲרִין וְכוּסְמִין**,
 42 אף שהיתה כפירתם על תביעה אחת, כיון שפרטו בכפירתם את
 43 המינים השונים, **תִּיבְעִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת**.
 44 המשנה מביאה מיני תביעות שונות המחייבות בשבועת העדות: אמר
 45 לעדים, **מְשַׁבְּעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם, אִם לֹא תְּבֹאוּ** לבית דין ותעידוני, **שְׂשִׁי**
 46 **לִי בְּיַד פְּלוּנִי, דְּמִי נֹק** שהיוקני. ו**חֲצִי נֹק** – או דמי היוק שהיוקני
 47 שחייב לשלם לי עליו מחצית הנוק. או **תְּשִׁלוּמֵי כַּפָּל** – שגנב ממני
 48 חפץ וחייב לשלם לי כפל. ו**תְּשִׁלוּמֵי אַרְבַּעָה וְחֲמִשָּׁה** – או שגנב ממני
 49 שור או שיש וטבחו או מכרו וחייב לשלם תשלומי ארבעה וחמשה.
 50 **וְשִׂאנָס אִישׁ פְּלוּנִי אֶת בְּתִי, וְפִתָּהּ אֶת בְּתִי, וְשָׁחַבְנִי בְּנִי** הכאה
 51 שאין בה חבורה, וחייב לשלם דמי בושת. ו**שָׁחַבְל בִּי** הכירי ביום
 52 הכפורים. ו**שָׁהַרְלִיק אֶת גְּדִישֵׁי בֵּינִים** הכפורים. והעדים כפרו ונשבעו
 53 שאינם יודעים לו עדות, ונמצאו שקרנים, **הָרִי אֵלֹו תִּיבְעִין**.
 54

גמרא

55 הלכה בדינו, שאין העדים חייבים בשבועת העדות אלא אם הפסידו

המשך ביאור למס' שבועות ליום רביעי עמ' ב

1 שואלת הגמרא: **מאי קא משמע לן** שמואל, והרי **תנינא** (להלן לה).
 2 שאין חיוב שבועת העדות עד שישמענו מפיו, ששינוי שילח התובע
 3 **ביר עבדו** שישבע את העדים שיבואו ויעידוהו, או **שאמר להן**

4 **התבע, משיע אני עליכם, שאם אתם יודעין לו** – לתובע, עדות,
 5 **שתבואו לבית דין ותעידוהו**, ובאו לבית דין ואמרו שאין יודעים לו
 6 עדות, **הרי אלו פטורים** מקרבן.

המשך ביאור למס' שבועות ליום שישי עמ' א

1 לעדי קנס, משום שחצי נזק אינו קנס.
 2 שואלת הגמרא: **הניחא למאן דאמר** – לדעת רב פפא הסובר **פלגא**
 3 **נזקא ממונא, אלא למאן דאמר** – לדעת רב הונא בריה דרב יהושע
 4 הסובר פלגא נזקא **קנסא** הוא, **מאי איכא למימר** – איך נפרש את
 5 הספק, כלומר, האם לדעתו יש להוכיח מדין עדי חצי נזק
 6 שבמשנתו, שעדי קנס שכפרו חייבים בשבועת העדות.
 7 מתרצת הגמרא: משנתו אינה עוסקת בדין חצי נזק של שור תם
 8 שנגח, אלא **בחצי נזק צרורות** – בהמה שהזיקה בכוחה ולא בגופה,
 9 כגון שהלכה כדרכה והתיזה צרורות ו-אבנים קטנות) מתחת רגליה,
 10 והלכו הצרורות ושברו את הכלי, **דהלכתא גמירי לה** – שהלכה
 11 למשה מסיני שחייב על הזיקה רק חצי נזק, **דחצי נזק זה ודאי ממונא**
 12 **הוא** ולא קנס, ואם כן אין ראייה מעדי חצי נזק שבמשנתו לדין עדי
 13 קנס שכפרו אם חייבים או פטורים.
 14 הגמרא מביאה ראייה נוספת לפשוט את הספק אם עדי קנס שכפרו
 15 חייבים בשבועת העדות: **תא שמע** – בוא ושמע ראייה נוספת לפשוט
 16 את הספק ממשנתו, שאמרה, משיע אני עליכם אם לא תבואו
 17 ותעידוני שיש לי ביד פלוני **תשלומי כפל** וכפרו חייבין בשבועת
 18 העדות. והרי תשלום הכפל הוא תשלום קנס, ומכך שעדים אלו
 19 חייבים בשבועת העדות משמע שעדי קנס חייבים.
 20 דוחה הגמרא: מה שאמרו במשנה שאם לא העידו על תשלומי כפל
 21 חייבים, הוא **משום קרנא** – משום תשלום הקרן הנמצא בתוך
 22 תשלומי הכפל שהגב חייב בו, שהוא תשלום ממון ולא קנס.
 23 שואלת הגמרא: **ותשלומי ארבעה ותמשה** שנשנו במשנה הרי הם
 24 תשלומי קנס, ואם כן נוכיח ממשנתו שעדי קנס שכפרו חייבים.
 25 משיבה הגמרא: אין חיוב העדים משום תשלום הקנס שבתשלומי
 26 ארבעה וחמשה, אלא **משום קרנא** – משום תשלום הקרן שיש בהם.
 27 שואלת הגמרא: ונוכיח ממה שאמרה המשנה 'שאם אמר להם
 28 תעידוני שאנכם איש פלוני ופתה את בתי' שחייבים עליהם בשבועת
 29 העדות, והרי האונס והמפתה חייבים בתשלום חמישים שקלי כסף
 30 שהוא קנס, ויש להוכיח שעדי קנס חייבים. משיבה הגמרא: אין חיוב
 31 העדים משום הקנס של חמישים כסף, אלא **משום תשלום בושת**
 32 **ופגם** המוטל על האונס והמפתה, נוסף על החמישים כסף, שהוא
 33 חיוב ממון.

34 שואלת הגמרא: אם כן שהמדובר בתשלומי ממון, **מאי קא משמע**
 35 **לן** – מה באה משנתו להשמיענו בכך שהביאה את כל האופנים
 36 שבמשנה, והרי **בולא ממונא הוא**.
 37 משיבה הגמרא: **רישא** – תחילת המשנה, בעדים שכפרו על נזק, וחצי
 38 נזק, ותשלומי כפל, וארבעה וחמשה, ואונס, ומפתה, **הדא קא משמע**
 39 **לן** – דבר אחד באה להשמיענו. וכן **סיפא** – סוף המשנה, בעדים
 40 שכפרו על עדות שהכני בני, ושחבל בי חברי, ושהדליק את גדישי
 41 ביום הכיפורים, **הדא קא משמע לן** – דבר אחד באה להשמיענו.
 42 מבאר הגמרא את דבריה: **רישא**, **הדא קא משמע לן**, **דחצי נזק**
 43 **צרורות** – שתשלום חצי נזק על בהמה שהתיזה צרורות ברגליה דרך
 44 הילוכה ושברו את הכלים, **ממונא הוא** ואינו קנס כשאר תשלומי
 45 חצי נזק. ואגב ששנתה המשנה דין זה, שאינו משלם קרן אלא פחות
 46 ממנו, שנתה גם את שאר הדינים שברישא, שגם בהם אינו משלם
 47 קרן בלבד, אלא יותר מקרן.
 48 **סיפא**, **הדא קא משמע לן**, שכתוב בסיפא **ושדליק את גדישי ביום**
 49 **הכפורים** וכפרו חייבים, מפני שאילו היו מעידים היו מחייבים
 50 בעדותם את המדליק ממון, וכשכפרו הפסידו את התובע. ואף
 51 שהמדליק מתחייב גם כרת, שחילל את יום הכיפורים, מכל מקום
 52 אינו נפטר מהממון. ודין זה **לאפקי מאי** – להוציא ממה הוא כתוב.
 53 **לאפקי** – להוציא **מדרבי נחוניא בן הקנה**, **דתניא** בברייתא, לגבי
 54 העושה מלאכה בשבת או ביום הכיפורים, ובאותה מלאכה הזיק
 55 ממון חבירו. ששבבת הדין הוא שכיון שחייב סקילה, פטור מלשלם
 56 לחבירו על הנזק. ונאמר על כך בברייתא, **רבי נחוניא בן הקנה היה**
 57 **עושה יום הכפורים בשבת לתשלומין, מה שבת בו מתחייב בנפשו**
 58 **ופטור מן התשלומין**, אף יום הכפורים מתחייב בנפשו ופטור מן
 59 התשלומין, שאף שביום הכיפורים אין מיתת בית דין אלא כרת, מכל
 60 מקום פטור מהתשלומים. ומשנתנו באה לחדש שאין הדין כרבי
 61 נחוניא בן הקנה, והמדליק גדישו של חבירו ביום הכיפורים אף
 62 שעונשו כרת חייב בתשלומי הנזק, ואם כפרו העדים בעדות זו חייבים
 63 בשבועת העדות.
 64 הגמרא מביאה ראייה נוספת לפשוט את הספק אם עדי קנס שכפרו
 65 חייבים בשבועת העדות: **תא שמע** – בוא ושמע ראייה מברייתא, אמר
 66 התובע לעדים **משיע אני עליכם, אם לא תבואו ותעידוני**

המשך ביאור למס' שבועות ליום שבת קודש עמ' ב

1 **הפקדון לא ניתן ודונה לכתרה** לפי שלא חייבה בו התורה קרבן, **רבי**
 2 **שמעון היא**, ואם כן זהו החובא שהרי גם למסקנא לאחר הגזירה
 3 שזה סובר שהמזיד פטור.
 4 דוחה הגמרא: **דלמא רבי שמעון** במסקנתו רק **מזיד פשוט פריה**,
 5 משום **דנמר לה** שבועת הפקדון **ממעילה** שפטורה במזיד, ולמד
 6 ממעילה ולא משבועת העדות משום **דהנהג נפישין** – שהדברים
 7 השווים בין שבועת הפקדון למעילה רבים הם, וכמו שהתבאר לעיל.
 8 **אבל מושבע בנשבע, לא פריה רבי שמעון** במסקנתו, משום שלאחר
 9 הגזירה שזה אכן אפשר ללמוד משבועת העדות לחייב גם מושבע
 10 מפי אחרים בשבועת הפקדון. וקשה אם כן מדוע שחקו חכמים על

11 דבריו.
 12 הגמרא מביאה אפשרות נוספת בביאור שחוקם של חכמים. מקשה
 13 הגמרא: נמצא אם כן, שהדין שמזיד פטור בשבועת הפקדון הוא גם
 14 למסקנת רבי שמעון, לאחר שלמד גזירה שזה בין שבועת העדות
 15 לפקדון. ואם כן, **תהדר עדות ותנמר לה מפקדון** – תחזור ותלמד
 16 שבועת העדות מפקדון לעשות בה **מזיד דלאו פשוט** – לפטור בה
 17 את הנשבע במזיד, וכך תלמד, **מה מפקדון הנשבע בשונג אין** – אכן
 18 חייב, אבל **המזיד לא חייב בה**, אף שבועת העדות הנשבע **שונג אין**
 19 – אכן יתחייב, אבל **מזיד לא**, **כי היכי דליף פקדון ממעילה**, ועל
 20 זה שחקו החכמים.

56 שבועת העדות הוא רק בעדות על תביעת ממון: **הֲנֵנו רִבְנָן, מִנֵּין שְׂאִין**
 57 **הַכְּתוּב** בשבועת העדות (ויקרא ה א) **יְשַׁמְעֶה קוֹל אֱלֹהִים מִדְּבַר, אֱלֹהִים**
 58 **בְּתַבִּיעַת מִמּוֹן, מְשִׁיבָה הַבְּרִייתָא:** רבי אליעזר אומר, מגזירה שזה
 59 נאמר כאן בשבועת העדות 'אוֹאִין' – כמה פעמים תיבת 'או', שנאמר
 60 (שם) 'או רָאָה או יָדַע, וְנֹאמְרָא לְהֵלֵן' בשבועת הפקדון (ויקרא ה כא)
 61 'אוֹאִין' – 'או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו'. מה לְהֵלֵן
 62 בפקדון, הכתוב אינו מדבר אלא בתביעת ממון, שהמפקד תובע
 63 את הנפקד על הפקדון שבידו, אף כאן בשבועת העדות, הכתוב אינו
 64 מדבר אלא בתביעת ממון.
 65 מקשה הברייתא: 'אוֹאִין' הנאמרו בפרשה דרִבְנָן, שנאמר (במדבר לה
 66 כ-כא) 'או השליך עליו בצדיה וימת. או באיבה הכהו, ויכיהו, שֶׁהָן
 67 'אוֹאִין, וּמְדַבְּרִים שְׁלֵא בְּתַבִּיעַת מִמּוֹן אלא בחיוב מיתה. מתרצת
 68 הברייתא: דנין 'אוֹאִין' שנאמרו בשבועת העדות שיש עמָהוּ שְׁבוּעָה,
 69 מ'אוֹאִין' שנאמרו בפקדון שיש עמָהוּ שְׁבוּעָה, וְאֵל יוֹכִיחוּ 'אוֹאִין'
 70 דְּרִבְנָן שְׂאִין עמָהוּ שְׁבוּעָה.
 71 מקשה הברייתא: 'אוֹאִין' דְּסוּסָה, שנאמר (במדבר ה יד, ל) 'או עבר עליו
 72 רוח קנאה, 'או איש אשר תעבר עליו רוח קנאה וגו', יוֹכִיחוּ
 73 שכשנאמר 'אוֹאִין' אין הכוונה דווקא לממון, שֶׁהָן 'אוֹאִין' וְיֵשׁ עמָהוּ
 74 שְׁבוּעָה, שהכה משביע את האשה, כמו שנאמר (שם ה ט) 'וְהִשְׁבִּיעַ
 75 אֹתָהּ הַכֹּהֵן, וּמְדַבְּרִים שְׁלֵא בְּתַבִּיעַת מִמּוֹן אלא בהשקאת המים
 76 המאריים. מתרצת הברייתא: דנין 'אוֹאִין' שנאמרו בשבועת העדות
 77 שיש עמָהוּ שְׁבוּעָה וְאֵין עמָהוּ כֶהֱן, מ'אוֹאִין' שנאמרו בשבועת
 78 הפקדון שיש עמָהוּ שְׁבוּעָה וְאֵין עמָהוּ כֶהֱן, וְאֵל יוֹכִיחוּ 'אוֹאִין'
 79 דְּרִבְנָן, שְׂאִין עמָהוּ שְׁבוּעָה, וְכֵן אֵל יוֹכִיחוּ 'אוֹאִין' דְּסוּסָה, שְׂאֵה
 80 עַל פִּי שִׁישׁ עמָהוּ שְׁבוּעָה, יֵשׁ עמָהוּ כֶהֱן.
 81 הברייתא מביאה דעה נוספת מנין לומדים שבועת העדות היא רק
 82 בתביעת ממון: רבי עקיבא אומר, נאמר בשבועת העדות (ויקרא ה ט)
 83 'וְהָיָה כִּי יֵאָשֵׁם לְאֶחָת מֵאֵלֶּה' דורשים שיש מאלה – מאופני
 84 שבועת העדות שהוא חייב, וְיֵשׁ מֵאֵלֶּה שֶׁהוּא פְטוּר. הָא בִּיצְרָה,
 85 תִּבְעוּ מִמּוֹן והשביע עד שיעיד וכפר חייב בשבועת העדות, אבל
 86 תבע דבר אחר שאינו ממון, וכפר העד פטור העד משבועת העדות.
 87 הברייתא מביאה דעה נוספת מנין שבועת העדות אינה אלא
 88 בתביעת ממון: רבי יוסי הגלילי אומר, הרי הוא אומר בשבועת
 89 העדות (ויקרא ה א) 'וְהוּא עַד או רָאָה או יָדַע' משמע שבעדות
 90 הַמִּתְקַיֵּמַת בְּרֵאִיָּה בְּלֹא יָדִיעָה וּבִידִיעָה בְּלֹא רֵאִיָּה הַכְּתוּב מְדַבֵּר.
 91 מבארת הברייתא: עדות ראייה בלא ידיעה ביצד, אמר התובע
 92 לנתבע, מְנַה מְנִיתִי לך – מנה הלויתי לך בפני פלוני ופלוני, ולא
 93 אמרתי בפניהם שהם בתורת הלואה, ואמר הנתבע, אם כדברך
 94 יבואו אותם פלוני ופלוני, ויעידו שנתת לי מנה, ואני פורע לך. זו
 95 היא עדות ראייה בלא ידיעה – שהעדים מעידים רק שראו את נתינת
 96 המעות, ואינם יודעים אם הם מתנה או הלואה. עדות ידיעה בלא
 97 ראייה ביצד, אמר התובע לנתבע, מְנַה הלויתי לך, והודיית לי עליו
 98 שאתה חייב, בפני פלוני ופלוני. ואמר הנתבע, יבואו אותם פלוני
 99 ופלוני ויעידו שהודיתי לך, זו היא עדות ידיעה בלא ראייה, שהרי
 100 לא ראו את מעשה ההלואה ומעידים על פי ידיעתם. ומכך שאמר
 101 הכתוב שבועת העדות מתקיימת בעדות ראייה בלבד או עדות
 102 ידיעה בלבד, משמע שאין חיובה אלא בעדות על תביעת ממון.
 103 הברייתא מביאה דעה נוספת מנין שבועת העדות אינה אלא
 104 בתביעת ממון: רבי שמעון אומר, בבנין אב משבועת הפקדון אנו
 105 למדים כן, חייב הכתוב קרבן כאן, בשבועת העדות, וְחַיִּיב הכתוב
 106 קרבן בשבועת הפקדון. מה לְהֵלֵן בשבועת הפקדון, הכתוב אינו
 107 מדבר אלא בתביעת ממון, אף כאן בשבועת העדות, הכתוב אינו
 108 מדבר אלא בתביעת ממון. ועוד, קָל וְחוֹמֵר הוּא. מה פקדון שְׁעֵשָׂה
 109 בַּ דִּין נְשִׂים שחייבות בו בדין אנשים, וְקִרְוִיבִים – שהיה בעל הפקדון
 110 קרוב לכופר בפקדון, חייבים בו בְּרַחֲוִקִים, וְפְסוּלִים לעדות חייבים בו
 111 בְּפְשָׁרִים, וְחַיִּיב הנשבע על

1 שְׁהוּצִיא אִישׁ פְּלוֹנִי שֵׁם רַע עַל בְּתִי – שבא לבית דין ואמר לא
 2 מצאתי לבתך בתולים, ונמצא שקרן, וחייב לי קנס של מאה כסף.
 3 אלא שלא הספקתי להעמידו שם בדין לחייבו את הקנס, ואני
 4 משביעכם שתעידו על זה, והעדים כפרו, חייבין בשבועת העדות.
 5 ואם הודה מפי עצמו שהוציא שם רע בבית דין אחר, פטור מהקנס.
 6 ומדין הראשון שבברייתא מוכח שעדי קנס שכפרו קודם שהודה
 7 הנתבע, חייבים.
 8 דוחה הגמרא: הָא מְנִי – ברייתא זו בשיטת רבי אלעזר רבי שמעון
 9 היא, דְּאֵמַר המודה בקנס יבואו עדים ויעידו וחייב, ולכן אם העדים
 10 כפרו חייבים, שהפסידוהו ממון.
 11 מקשה הגמרא: אִימָא סִיפָא, הוּדָה מְעַצְמוּ פְטוּר, אֲתָאן לְרַבְנָן –
 12 זה כשיטת רבנן, ואיך נעמיד את הרישא כרבי אלעזר רבי שמעון.
 13 מתרצת הגמרא: פוּלָה ברייתא רבי אלעזר רבי שמעון היא, וְהָכִי
 14 קָאמַר – וכך כוונתו בסיפא. לֹא מְשַׁכַּח לָהּ – לא תמצא דין הודה
 15 מפי עצמו דפטור מן הקנס, אלא היבא דליבא עדים ללל והודה
 16 מְעַצְמוּ, אבל אם באו אחר כך עדים אכן חייב בקנס. וכיון שהברייתא
 17 היא לדעת רבי אלעזר, אין הוכחה מה דעת רבנן בהשביע עדי קנס.
 18 **משנה**
 19 משנתנו מביאה כמה מיני תביעות, שעדים שהושבעו להעיד עליהם
 20 וכפרו, אינם חייבים משום שבועת העדות. וכגון, שאותה העדות אין
 21 בה חיוב ממון, או שלא תבע מהם התובע בעצמו שיעידו לו.
 22 אמר לעדים משביע אני עליכם, אם לא תבואו ותעידו שאני כהן,
 23 או שאני לוי, או שהתובע ידוע ככהן, והשביעים בואו והעידוני שאני
 24 בן גרושה, או שאני בן חלוצה, או השביעים שאיש פלוני כהן, או
 25 שאיש פלוני לוי, או שאותו כהן אינו בן גרושה, או שאינו בן
 26 חלוצה וכפרו ונמצאו שקרנים, פטורים משבועת העדות.
 27 אמר לעדים משביעכם אני שתבואו ותעידו, שאנם איש פלוני, את
 28 בתו של אדם אחר, ופְתָהּ [או שפתה] את בתו של אדם אחר,
 29 וכפרו, פטורים. משום שאיש אחר השביעים.
 30 וכן הדין בהשביעם שְׁחָבֵל בִּי בְנִי – שעשה בי חבורה, וְשָׁחָבֵל [או
 31 שחבל] בִּי חֲבִירִי ועשה בי חבורה בשבת, או שְׁהַדְּלִיק חֲבִירִי את
 32 גְדִישִׁי בְּשֶׁבֶת, וכפרו, הרי אלו פטורין, משום שבכל אלו אין חיוב
 33 ממון אלא מיתה, ואין העדים חייבים בשבועת העדות אלא
 34 כשהפסידו לתובע ממון.
 35 **גמרא**
 36 שנינו במשנתנו, משביע אני עליכם שתבואו ותעידו שאיש פלוני
 37 כהן או לוי, פטורין. מדייקת הגמרא: מְעַמָּא שפטורים, משום
 38 שהשביעים דאיש פלוני כהן דאיש פלוני לוי, ואין כאן כפירה
 39 בתביעת ממון, הָא אם השביעים מְנַה לְפְלוֹנִי בִיד פְלוֹנִי, שהיא
 40 תביעת ממון וכפרו חייבין. מקשה הגמרא: וְהָא קְהִנִי סִיפָא
 41 דמשנתנו להלן (הג), שאין העדים חייבים בשבועת העדות אלא עד
 42 שישמעו מפי התובע, וכאן לא השביעים התובע.
 43 מתרצת הגמרא: אֵמַר שְׁמוּאֵל, משנתנו עוסקת בְּתַרְשָׁא –
 44 המשביע מורשה מטעם התובע, שמינהו לאפטרופוס על תביעה זו,
 45 ולכן העדים חייבים להעיד. וכשכפרו פטורים, כיון שאין כאן תביעת
 46 ממון, אבל במנה לפלוני ביד פלוני אכן יהיו חייבים.
 47 מקשה הגמרא: וְהָאמְרִי נְהַרְדְּעִי, לֹא בְּתַבִּיעַת אוֹרְבְּתָא [הרשאה]
 48 אֲמַטְלִילִי – על תביעת מטלטלין. משום שהעדים מעידים בחתימתם
 49 על שטר ההרשאה, בו כתוב שהתובע ממנה את פלוני לגבות את
 50 מטלטליו הנמצאים ביד הנתבע, וכיון שאין המטלטלין בפניהם אינם
 51 יכולים להעיד על כך. מתרצת הגמרא: הֲנִי מִלִּי – דין זה הוא רק
 52 הִיבָא דְּפְסָרִיָּה – כשנודע שהנתבע כופר בחיובו, שאזי נראה הדבר
 53 כעדות שקר, אלא אֵמַר בְּפָרְיָה, בְּתַבִּיעַת הרשאה. ובמשנתנו מדובר
 54 שנכתבה ההרשאה קודם שנודע שכפר הנתבע.
 55 הגמרא מביאה ברייתא בה נחלקו תנאים מה המקור בתורה שדין